

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Hodnocení efektivity vybraného dotačního programu

Bc. Monika Grundzová

2012 CZU v Praze

Souhrn

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení efektivnosti vynaložených finančních prostředků v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. V rámci teoretické části jsou blíže specifikovány podmínky Regionálního operačního programu. V praktické části je provedeno porovnání Regionálního operačního programu Severovýchod a Regionálního operačního programu Severozápad v jednotlivých letech. Při posouzení konkrétního projektu proběhlo hodnocení registru rizik, analýza nákladů a užitků, statistické šetření využití konkrétního projektu. V závěru je aplikována interpretace. Data jsou zkoumána od počátku programovacího období do konce roku 2011. Z provedeného zhodnocení v rámci podkladů z obou Regionálních operačních programů vyplynulo, že Regionální operační program Severovýchod má v současné době certifikováno více finančních prostředků oproti Regionálnímu operačnímu programu Severozápad. V rámci této Diplomové práce jsou porovnány výstupy a čerpání těchto dvou ROPů. Každý program má 5 prioritních os, které se ovšem trochu liší. Pro tuto diplomovou práci je hodnocen konkrétní projekt Dům U Špuláků, který řídicí orgán podpořil v rámci ROP Severovýchod. Na tomto projektu je znázorněno, jak mohou jednotlivé zainteresované strany ovlivnit projekt, čemu se při sestavování týmu vyvarovat. Jsou popsána jednotlivá rizika, a je vymezeno, jak jim předcházet.

Klíčová slova

Regionální operační program Severovýchod, Regionální operační program Severozápad, prioritní osa, alokace, Regionální politika, projekt.

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení efektivnosti vynaložených finančních prostředků v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod.

Dílčí cíle zahrnují:

- Vymezení věcné struktury projektů, realizovaných v rámci zmíněného programu a jejího vývoje v letech 2007-2013.
- Vymezení regionální struktury podpory v rámci zmíněného programu a jejího vývoje v letech 2007-2013.
- Zhodnocení úspěšnosti žádostí ve sledovaném období let 2007-2013.

- Komparaci struktury ROP NUTS II Severovýchod s jiným regionálním operačním programem v České republice.
- Zhodnocení konkrétního projektu.

Pro naplnění cílů práce byla využita data daného ROP získaná z analýzy, literatury, která se týká dané problematiky. Pro sběr primárních informací byla využita metoda šetření, konkrétně rozhovor. Na základě řízených rozhovorů se zástupci Úřadu Regionální rady Severovýchoda Severozápad byly získány potřebné informace o oblasti i o procesu získání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU. Byly využity interní informace každého Úřadu Regionální rady a výroční zprávy za období 2008 - 2011. Dále byl veden rozhovor se zástupci Magistrátu města Hradec Králové. Podklady pro literární rešerši byly čerpány převážně z internetových stránek ROP Severovýchod a jednotlivých dokumentů (Příručka pro žadatele a příjemce, dokument Regionální operační program ROP SV). Jelikož je tato oblast specifická, nebylo možno čerpat z jiných zdrojů. Pro praktickou část byl vybrán projekt Dům U Špuláků. Na tomto projektu byla zpracována Work Breakdown Structure, analýza zainteresovaných stran, vliv zainteresovaných stran, Logická rámcová matice, registr rizik, ze kterých je patrné, co vše je pro projekt důležité a jak se vyvarovat rizikům.

Závěr

Z provedeného zhodnocení v rámci podkladů z obou Regionálních operačních programů vyplynulo, že ROP SV má v současné době certifikováno více finančních prostředků oproti ROP SZ. K 31.8.2012 bylo certifikováno pro ROP SV z celkové alokace 15 986 120 929,29 Kč na všechny PO 39,28%. ROP SZ má certifikováno na všechny PO při celkové alokaci 20 542 824 588 Kč 21,96%. Po proplacení žádosti o platbu Úřadem regionální rady je každá žádost odeslána k certifikování. Jednotlivé žádosti o platbu jsou odesílány jako souhrnná žádost. Certifikace probíhá 3x za rok, tudíž jsou zde administrativní prodlevy, což znamená, že úřad regionální rady proplatí dříve finanční prostředky příjemcům, než jsou certifikovány. Z hlediska čerpání má ČR v rámci 2 regionů soudržnosti vyčerpano v současné době málo finančních prostředků. I když je díky alokaci jednotlivých ROPů možnost velkého čerpání, je schváleno, proplaceno a certifikováno méně projektů. Tento problém nastává již při podání žádosti a samotné realizaci projektů,

poněvadž jsou technicky a administrativně náročné. Řešením je větší spolupráce mezi příjemci a administrátory pro efektivní využití možných alokovaných prostředků.

V rámci této Diplomové práce byly porovnány výstupy a čerpání těchto dvou ROPů. Každý program má 5 prioritních os, které se ovšem trochu liší. Dle kvalitativní analýzy bylo v r. 2008 pro ROP SZ zjištěno, že je zde velký převis poptávky ze strany žadatelů o finanční podporu. Poptávka po projektech směřovaných do podpory cestovního ruchu, podpory revitalizaci a regenerace středních a malých měst převyšuje alokaci. Pro některé prioritní osy jako např. u žadatelů do 5000 obyvatel není problém v přípravě žádostí, problematickou je pro tyto prioritní osy nízká alokace. V r. 2009 se opět ukázalo, že jsou v jednotlivých PO výraznější rezervy, projekty nebyly schváleny ani polovinou. Hlavními důvody bývá nesplnění podmínek dané výzvy. To je často přičiněno administrativní náročností zpracování a podání žádosti a množstvím času, který má žadatel k dispozici. Pro žadatele je psaní projektové žádosti s prostudováním všech podmínek a dokumentů velice složité a někdy i nepřehledné z důvodu častých změn metodiky, které ovlivňují projektovou žádost. Jediným možným řešením těchto problémů je větší komunikace s Úřadem regionální rady a případná pomoc exitujících agentur na trhu práce, které poskytují poradenství.

Při vyhlášení dalších výzev se ukázalo, že žadatelé překonaly administrativní a realizační bariéru a začalo se proplácet více finančních prostředků. Každý rok jsou výstupy z jednotlivých prioritních os z hlediska plnění indikátorů za oba ROPy větší.

Po zkušenostech do r. 2011 se nejvíce čerpá v rámci cestovního ruchu, rekonstrukcí silnic, rekonstrukci objektů ve městech i na venkově. Z provedené analýzy v rámci obou ROPů vyplynulo, že ROP SV má alokováno méně finančních prostředků, ale schváleno více projektů. Pro PO 1 SV a PO 3 SZ má ROP SV celkem za sledované období o 71 podpořených projektů více. Tato skutečnost se dá vysvětlit plněním podmínek daného operačního programu. Vytvořilo se nebo zrekonstruovalo o 17,38 km více silnic II. a III. třídy. Pro prioritní osu 2 SV a PO 1 SZ podpořil ROP SV o 19 projektů více a zrevitalizoval o 18,37 ha více regenerovaného území. V PO 4 ROP SV oproti PO 2 ROP SZ podpořil o 21 projektů více, zrekonstruoval o 5 památkových objektů více, vytvořil o 71,67 více pracovních míst.

V roce 2008 byly v rámci téměř všech PO průměrně vynaloženy finanční prostředky na jeden projekt méně pro ROP SV. V roce 2010 pro prioritní osu jedna měl ROP SV o

84 969 135Kč průměrně dražší projekt, než ROP SZ. Tato skutečnost by mohla být dána výběrovým řízením, že jednotlivé projekty byly soutěženy v rámci jednoho kritéria a to nejnižší nabídkovou cenou, toto je možnost proč výsledky z jednotlivých let ROP SV byl lepší, než ROP SZ.

Při tvorbě projektů je pro žadatele důležité důkladné prostudování jednotlivých výzev a podmínek každé výzvy, nepodcenění připravenosti projektového záměru. Pro každý projekt je důležité provést důkladnou analýzu zainteresovaných stran, sestavit projektový tým, Work Breakdown Structure, předcházet rizikům již v prvopočátku a po celou dobu realizace pomocí sestavení registru rizik, při psaní žádosti o dotaci komunikovat a konzultovat konkrétní postupy s ÚRR. Jedině takto se může předejít neúspěšné žádosti o dotaci.

Při hodnocení projektu postupuje řídicí orgán dle platných pravidel a metodiky, která je všem žadatelům přístupná. Prvořadá je tedy hlavně komunikace.

Pro tuto diplomovou práci byl hodnocen konkrétní projekt Dům U Špuláků, který řídicí orgán podpořil v rámci ROP SV. Na tomto projektu bylo znázorněno, jak mohou jednotlivé zainteresované strany ovlivnit projekt, čemu se při sestavování týmu vyvarovat. Byla popsána jednotlivá rizika, a bylo vymezeno, jak jim předcházet. Nejrizikovější faktor je nedodržení podmínek pro zadávání veřejných zakázek. Toto pochybení by pro Město znamenalo obrovské komplikace. Pokud by byl porušen Zákon o veřejných zakázkách společně s Metodikou ROP SV, mohly by být všechny výdaje v rámci této veřejné zakázky nezpůsobilé, což by mělo za následek finanční potíže Města. Uskutečněné výdaje by musely být pokryty z rezerv, anebo úvěrem. Při zadávání veřejné zakázky musí být kvalifikovanými odborníky sestavena zadávací dokumentace v souladu se zákonem a metodikou. Jakékoliv nejasnosti jsou potřeba řešit přímo s řídicím orgánem. Jako druhé nejvyšší riziko je v růstu investičních výdajů. Investice je finančně náročná a proto Město toto riziko eliminuje dobře vypsáním výběrovým řízením, které bude zpracováno dle legislativy. Důležité je ze strany investora dohlédnout na zpracování kvalitní projektové dokumentace, kdy se eliminují možné dodatečné investiční náklady. V současné době je projekt fyzicky ukončen a již se v obřadní síni opět oddává. Jelikož se nesmí projekt v době udržitelnosti stát ziskový pro příjemce dotace, tedy pro Statutární město, nebudou vybírány za oddání poplatky. Tato skutečnost je pro obyvatelstvo užitkem, tedy úsporou finančních prostředků a zároveň v zlepšeném a novém prostředí. Tento konkrétní projekt

nemá ekonomický užitek pro provozovatele, ale pro občany. Užitek je v tomto projektu shledán v podobě zkvalitnění služeb pro obyvatelé nejen Města Hradce Králové.

Při zhotovení této diplomové práce bylo zjištěno, že jsou čerpány finanční prostředky dle jednotlivých výzev v jednotlivých letech. Velkou bariérou mezi žadateli /příjemci a Úřadem regionální rady je někdy nepřesná a špatně pochopená metodika. Dle špatného pochopení a chybného vyplnění žádostí o platbu se posouvají termíny proplacení a příjemci se dostávají do finančních problémů.

Možné selhání v čerpání finančních prostředků se ukázalo na straně ROP Severozápad. Tato skutečnost je prověřována a již bylo pozastaveno několik žádostí o platbu. Je to bohužel selhání vlivem lidského faktoru. Nelze konstatovat, že se jedná jen o pochybení jednotlivých příjemců, ale bohužel i možnou korupci, která se může při práci s takto velkým objemem finančních prostředků vyskytnout.

Seznam použitých zdrojů

- [1] OCHRANA, František. *Nákladově užitkové metody ve veřejném sektoru*. 1. vyd. Ekopress,s.r.o., 2005. 170s. ISBN 80-86119-96-3.
- [2] POTLUKA, O. *Průvodce strukturálními fondy Evropské unie*. 1. vyd. Aspi a.s., 2005. 146s.
- [3] JANEČKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. 1.vyd. Grada Publishing spol.s.r.o., 1999.177s. ISBN 80-7169-750-8.
- [4] LACINA, Karel. *Vybrané kapitoly ze soudobého řízení měst a obcí*. 1.vyd. Pardubice, 2002. 133s.
- [5] BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie Regionálního Rozvoje*.1. vyd. Nakladatelství Karolinum Praha, 2002. 199s ISBN 80-246-0384-5.
- [6] PITÁŠ, HAJKR, HAVLIK, MÁCHAL, MOTAL, NOVÁK, STANÍČEK, *Národní standard kompetencí projektového řízení*. 2010. 269s. ISBN978-80-247-2848-3.
- [7] WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. 1. vyd. Aspi, 2006. 146s.
- [8] TOMAN, Prokop. *Projektové řízení*, Praha, 2000. 93s.
- [9] PŘICHYSTAL, Aleš. *Programy a fondy Evropské unie (učební texty)*. 2009, 95s.
- [10] CHVOJKOVÁ, Anna, KVĚTOŇ, Viktor a kol. *Finannčí prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013*.Praha, 2007. 220s. ISBN 978-80-86684-43-7.
- [11] DOLEŽAL, Jan, MÁCHAL, Pavel, LACKO, Bronislav a kol. *Projektový management podle IPMA*. 1. vyd. Grada Publishing, spol.s.r.o.,2009. 509s. ISBN 978-80-247-2848-3.
- [12] FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie, 2.,* dopl. a aktualiz. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury,2009. 803 s. ISBN 978-80-73251-802.
- [13] HNILICA, Jiří, FOTR, Jiří, *Aplikovaná analýza rizika ve finannčním managementu v investičním rozhodování*. 1. vyd. Grada, 2009, 261s. ISBN 978-80-247-2560-4.